EIROPAS PARLAMENTS

2004 *2009*

Ziņojuma projekts
ko sniegusi Pilsoņu brīvību, tieslietu un iekšlietu komiteja,
par delegācijas vizīti Polijā

Referents: ***Wolfgang Kreissl-Dörfler***

Ievads

Eiropas Parlamenta astoņu deputātu **delegācija** devās uz Poliju, kur tiem pievienojās divi Eiropas Parlamenta deputāti no Polijas, kuri jau atradās tur (sk. dalībnieku sarakstu – 1. pielikums). Misiju vadīja *Patrick Gaubert* (EPP-ED), referents bija *Wolfgang Kreissl-Dörfler* (PES). Vizīte notika no 2008. gada 1. aprīļa līdz 3. aprīlim.

Šī vizīte sastāvēja no **divām daļām** (sk. programmas projektu – 2. pielikums):

- pirmā daļa galvenokārt notika 1. un 2. aprīlī un tajā tika skatīta situācija saistībā ar patvēruma meklētāju un imigrantu uzņemšanu Polijā;
- otrā daļa notika 3. aprīlī un ietvēra aģentūras *Frontex* apmeklējumu.

Šajā ziņojuma projektā apskatīta vizītes pirmā daļa, kad bija veltīta situācijai attiecībā uz patvēruma meklētāju un imigrantu uzņemšanu Polijā.

Vizītes šīs daļas **mērķis** bija tieši noskaidrot situāciju attiecībā uz patvēruma meklētāju un imigrantu uzņemšanu Polijā un izprast, kādā veidā tiek ieviestas konkrētas Eiropas Savienības direktīvas un regulas:

- Padomes 2003. gada 27. janvāra Direktīva 2003/9/EK, ar ko nosaka obligātos standartus patvēruma meklētāju uzņemšanai[1] (Uzņemšanas direktīva);
- Padomes 2005. gada 1. decembra Direktīva 2005/85/EK par obligātajiem standartiem attiecībā uz dalībvalstu procedūrām, ar kurām piešķir un atņem bēgļa statusu[2] (Patvēruma procedūru direktīva);
- Padomes 2003. gada 18. februāra Regula (EK) Nr. 343/2003, ar ko paredz kritērijus un mehānismus, lai noteiktu dalībvalsti, kura ir atbildīga par trešās valsts pilsoņa

[1] *Oficiālais Vēstnesis L 031, 6.2.2003., 0018.–0025. lpp.*
[2] *Oficiālais Vēstnesis L 326, 13.12.2005., 0013.–0034. lpp.*

patvēruma pieteikuma izskatīšanu, kas iesniegts kādā no dalībvalstīm[1] (Dublinas II regula).

Konteksts

Šī vizīte bija viena no vairākām Pilsoņu brīvību, tieslietu un iekšlietu komitejas vizītēm, kuru mērķis ir pašu acīm iepazīties ar apstākļiem, kādos imigranti un patvēruma meklētāji tiek turēti dažādās ES dalībvalstīs. Pirms vizītes Polijā bijušas līdzīgas delegāciju vizītes Itālijā (Lampedusa), Spānijā (Seūta un Meliļa, Kanāriju salas), Francijā (Parīze), Maltā, Grieķijā (Samosa un Atēnas), Beļģijā, Apvienotajā Karalistē un Nīderlandē.

Delegācijas programma:

Ņemot vērā laika ierobežojumu, galvenā uzmanība vizītes laikā tika pievērsta **diviem centriem**: **Apsargāts ārvalstnieku centrs Lešnovolā *(Lesznowola)*** un **Apsargāts ārvalstnieku centrs Bjala Podlaskā *(Biała Podlaska)***. Tomēr delegācijas locekļi nolēma, ka dažus **uzņemšanas centrus** Pilsoņu brīvību, tieslietu un iekšlietu komitejas delegācijas vārdā apmeklēs *Urszula Gacek* un *Genowefa Grabowska* un ka viņu novērojumi tiks iekļauti komitejas noslēguma ziņojumā par delegācijas vizīti.

Delegācijas dienaskārtība hronoloģiskā secībā bija šāda:

- tikšanās ar organizācijām un nevalstiskajām organizācijām (NVO), kas aktīvi darbojas imigrācijas un patvēruma jomā Polijā (otrdiena, 2008. gada 1. aprīlis);
- ievada tikšanās ar Ārvalstnieku dienesta vadītāju, Iekšlietu un pārvaldes ministrijas Migrācijas politikas departamenta direktoru, Ārvalstnieku biroja Starptautiskās sadarbības biroja direktoru un robežsardzes pārstāvjiem ar mērķi iepazīties ar Polijas patvēruma politikas galvenajiem virzieniem (otrdiena, 2008. gada 1. aprīlis);
- tikšanās ar *Piotr Stachańczyk*, Iekšlietu un pārvaldes ministrijas valsts sekretāra vietnieku (trešdiena, 2008. gada 2. aprīlis).

Pirms došanās uz Poliju, delegācija saņēma būtisku informāciju no Polijas valdības, kā arī no ANO Augstā komisāra Bēgļu lietu pārvaldes *(UNHCR)* un ES birojiem Eiropas Padomē bēgļu un izsūtīto personu jautājumos *(ECRE)*, Starptautiskās migrācijas organizācijas *(IOM)*, Baznīcu komisijas migrantu jautājumos Eiropā *(CCME)*, no organizācijām „Amnesty International", „Human Rights Watch", Eiropas Cilvēktiesību asociācijas un Starptautiskās Cilvēktiesību federācijas *(FIDH)*.

Dalībniekiem tika izsniegtas arī *UNHCR* un NVO dokumentu kopijas, kā arī Polijas valdības dokumenti saistībā ar patvēruma un imigrācijas procedūrām Polijā.

Delegāciju pavadīja Eiropas Parlamenta Audiovizuālais dienests, kas sadarbojās ar vietējās televīzijas grupu, kā arī fotogrāfs. Bija iecerēts parādīt šo Eiropas mēroga pasākumu, izmantojot ES TV informācijas dienestu „Europe by Satellite" *(EbS)*. Vizīte tika plaši atspoguļota presē. Žurnālistiem, fotogrāfam un TV grupai tika dota atļauja iekļūt centros. Pēdējā dienā, 2008. gada 3. aprīlī, Eiropas Parlamenta deputāti rīkoja preses konferenci.

[1] *Oficiālais Vēstnesis L 050, 25.2.2003., 0001.-0010. lpp.*

Pamatojums

Tiesību akti

Valsts tiesību aktu sistēmu attiecībā uz ārvalstniekiem un patvērumu pamatā veido

- 2003. gada 13. jūnija Likums par ārvalstniekiem (Ārvalstnieku akts, kas grozīts 2005. un 2007. gadā),
- 2003. gada 13. jūnija Likums par aizsardzības sniegšanu ārvalstniekiem Polijas Republikas teritorijā. Dažas no šajos likumos esošajām procedūrām tika grozītas ar 2006. gada 14. jūlija likumu attiecībā uz ieceļošanas un atrašanās noteikumiem uz Polijas zemes.

Ārvalstnieku aizsardzības likumā, kā arī iepriekšējā – 1997. gada Ārvalstnieku likumā – ir ietverti noteikumi attiecībā uz bēgļa statusa piešķiršanas procedūrām un pasākumiem, drošas trešās valsts un izcelsmes valsts jēdzieniem, acīmredzami nepamatotiem gadījumiem, noteikumi komplementāras aizsardzības formas piemērošanai, pagaidu aizsardzībai un patvērumam. Tajā arī aprakstīta nepieskatītu patvērumu meklējošu bērnu tiesiskā situācija un paredzēti papildu aizsardzības mehānismi attiecībā uz personām ar īpašām vajadzībām (vardarbības upuriem).

Par migrāciju un patvēruma politiku atbildīgās varas iestādes

„Ministerstwo Spraw Wewnetrznych i Administracji" *(Iekšlietu un pārvaldes ministrija)* pamatā ir atbildīga par migrācijas politiku, kā arī bēgļu un legālo un nelegālo imigrantu jautājumiem.

Ministrijas pakļautībā atrodas „Urzed do Spraw Repatriacji i Cudzoziemcow" (*Polijas Ārvalstnieku dienests*, bijušais *Polijas Repatriācijas un ārvalstnieku dienests*), kas ir atbildīgs par *BOO* – pārvaldi, kas organizē un vada atvērta tipa uzņemšanas centrus.

Ministrijas kontrolē ir arī „Komenda Glowna Policji" *(policija)* un „Komenda Glowna Strazy Granicznej" *(robežsardze)*, kuru abu pārziņā ir slēgta tipa aizturēšanas centri.

Kas ir imigranti un patvēruma meklētāji?

Kopš Polijas iestāšanās Eiropas Savienībā 2004. gada maijā, divi galvenie migrācijas avoti tajā ir bijuši:

- bijušo Padomju Savienības valstu (galvenokārt Ukrainas un Baltkrievijas) valstspiederīgo legālā un nelegālā imigrācija, meklējot sezonas darbu;
- čečenu patvēruma meklētāju milzīgais pieplūdums, galvenokārt kopš 2002. gada (90% patvēruma meklētāju).

Patvēruma procedūra

Pašlaik pastāv viena patvēruma procedūra, taču ir divi dažādi statusi, kādus var piešķirt ārvalstniekiem: bēgļa statuss un pieļaujamas uzturēšanās atļauja.

Bēgļa statuss tiek piešķirts, ja ārvalstnieks izpilda Ženēvas Konvencijas prasības, kuras dalībvalsts Polija ir kopš 1991. gada.

Pieļaujamas uzturēšanās atļauja tika ieviesta 2003. gadā, un kopš tā laika ir vērojama izteikta tendence bēgļa statusu aizstāt ar šāda veida aizsardzību. Pieļaujamas uzturēšanās atļaujas saņēmējiem ir lielākā daļa to pašu tiesību, kādas ir bēgļiem, taču ir arī atšķirības.

Patvēruma procedūra sākas ar pieteikumu, ko ārvalstnieks personīgi iesniedz Repatriācijas un ārvalstnieku dienesta priekšsēdētājam.

Pieteikumu bēgļa statusa iegūšanai ārvalstnieks iesniedz ar robežsardzes daļas komandiera starpniecību. Ārvalstnieks, kuram nav tiesību šķērsot Polijas Republikas robežu, pieteikumu var iesniegt robežkontroles laikā kontrolpunktā, iebraucot Polijas Republikā.

Robežsardzes amatpersonas šo personu tai saprotamā valodā informē par bēgļa statusa piešķiršanas procedūrām un principiem, kā arī par tās tiesībām un pienākumiem.

Robežsardzes amatpersonas iegūst informāciju no personas (identitāte, izcelsmes valsts, fotogrāfijas un pirkstu nospiedumi, vīzas vai uzturēšanās atļaujas, ceļojuma maršruts) un 48 stundu laikā nosūta pieteikumu dienesta priekšsēdētājam.

Lēmums par bēgļa statusa piešķiršanu vai piešķiršanas atteikumu ir jāpieņem 6 mēnešu laikā no pieteikuma iesniegšanas dienas. Lēmums par bēgļa statusa piešķiršanas atteikumu, pamatojoties uz acīmredzami nepamatotu pieteikumu, ir jāpieņem 30 dienu laikā no pieteikuma iesniegšanas dienas.

Dienesta priekšsēdētāja lēmumi par bēgļa statusa piešķiršanu un atņemšanu var tikt pārsūdzēti Bēgļu valdē. Bēgļu valde lēmumu pieņem viena mēneša laikā no pārsūdzēšanas brīža.

Ārvalstnieki, kas piesakās uz bēgļa statusu, var brīvi sazināties ar Apvienoto Nāciju Organizācijas Augsto komisāru bēgļu jautājumos, kā arī ar jebkuru organizāciju, kas atbilstoši saviem statūtiem nodarbojas ar bēgļu jautājumiem.

Aizturēšanas centri – uzņemšanas centri

Polijā ir uzņemšanas centri (atklāta tipa) un aizturēšanas centri (slēgta tipa). Lielākā daļa patvēruma meklētāju Polijā atrodas uzņemšanas centros.

Ja persona patvēruma pieteikumu iesniedz robežkontroles laikā un tai nav tiesību iebraukt Polijā vai arī persona Polijā uzturas nelegāli, tā var tikt aizturēta centrā.

Ja persona Polijā iebrauc legāli un lūdz patvērumu, tai ir ļauts lēmumu par patvēruma piešķiršanu sagaidīt brīvībā.

A. Aizturēšanas centri

Robežsardzes vai policijas pakļautībā ir divu veidu aizturēšanas centri, kuros tiek turēti nelegālie ārvalstniekus:

- 5 apsargāti ārvalstnieku centri. Lešnovolas aizturēšanas centru ar 132 uzņemšanas vietām pārrauga policija, un tas ir aizturēšanas centrs, kurā var tikt turētas ģimenes. Varas iestādes nesen ir uzcēlušas un atvērušas četrus jaunus apsargātus centrus Bjalistokā *(Białystok)*, Kentšinā *(Kętrzyn)*, Bjala Podlaskā *(Biała Podlaska)* un Pšemislā *(Przemyśl)*. Būvniecība daļēji tika finansēta no Eiropas Patvēruma meklētāju fonda.

Šeit ir pilnīgs saraksts:

Apsargāts ārvalstnieku centrs Lešnovolā – policija	131 vietas
Apsargāts ārvalstnieku centrs Pšemislā – robežsardze	138 vietas
Apsargāts ārvalstnieku centrs Kentšinā – robežsardze	150 vietas
Apsargāts ārvalstnieku centrs Bjala Podlaskā – robežsardze	152 vietas
Apsargāts ārvalstnieku centrs Bjalistokā – robežsardze	142 vietas

- 14 izraidīšanai apcietināto centri: lai ārvalstnieku turētu izraidīšanas centrā, ir jābūt aizdomām, ka tas varētu neievērot apsardzes centrā spēkā esošos noteikumus.

Policijas uzraudzītie izraidīšanai apcietināto centri

Vroclavā *(Wrocław)*	(renovācija)	28 vietas
Vloclavekā *(Włocławek)*		32 vietas
Katovicē *(Katowice)*	(renovācija)	30 vietas
Koninā *(Konin)*		30 vietas

Robežsardzes uzraudzītie izraidīšanai apcietināto centri

Pievislas *(Nadwiślański)* reģionālā vienība Varšavā	49 vietas
Lužicas *(Łużycki)* reģionālā vienība Lubaņā *(Lubań)*	9 vietas
Pomožes *(Pomorski)* reģionālā vienība Ščecinā *(Szczecin)*	33 vietas
Lubušas *(Lubuski)* reģionālā vienība Odras Krosno *(Krosno Odrzańskie)*	56 vietas
Sudetu *(Sudecki)* reģionālā vienība Klodzko *(Kłodzko)*	3 vietas
Karpatu *(Karpacki)* reģionālā vienība Novi Sončā *(Nowy Sącz)*	6 vietas
Beščadu *(Bieszczadzki)* reģionālā vienība Pšemislā	38 vietas
Varmijas un Mazūrijas *(Warmińsko-Mazurski)* reģionālā vienība Kentšinā	30 vietas
Piebugas *(Nadbużański)* reģionālā vienība Bjala Podlaskā	24 vietas
Podlases *(Podlaski)* reģionālā vienība Bjalistokā	15 vietas

Aizturēšanas rīkojuma tiesiskais pamatojums
Robežsardze vai policija ārvalstniekus var aizturēt ne ilgāk kā 48 stundas. Pēc tam aizturēšanas rīkojums ir jāizdod tiesai.

Aizturēšanas rīkojuma pārsūdzēšanas tiesības
Aizturētajam ir pārsūdzēšanas tiesības septiņu dienu laikā kopš tiesas lēmuma saņemšanas. Tiesa prasību izskata nekavējoties.

Aizturēšanas ilgums
Aizturēšana nevar būt ilgāka par 90 dienām, taču tā var tikt pagarināta uz noteiktu laiku, ja šāds pagarinājums vajadzīgs, lai izpildītu izraidīšanas lēmumu, kas nav ticis izpildīts ārvalstnieka vainas dēļ. Aizturēšanas periods apsargātā centrā vai izraidīšanas nolūkam apcietināto iestādē nevar pārsniegt vienu gadu.

Sazināšanās ar NVO
Saskaņā ar 2003. gada 13. jūnija Ārvalstnieku aktu – ārvalstniekam, kurš ir aizturēts apsardzes centrā vai izraidīšanai apcietināto iestādē, ir tiesības sazināties ar Polijas varas iestādēm, diplomātiskajām pārstāvniecībām un nevalstiskajām organizācijām. Viņš var tikties klātienē ar tuviniekiem šim mērķim īpaši paredzētās telpās.
Persona tai saprotamā valodā tiek informēta par organizācijām, kas atbilstoši saviem statūtiem

nodarbojas ar bēgļu jautājumiem. Viņam ir ļauts rakstīt šīm organizācijām vai sazināties ar tām pa tālruni.

Apstākļi centros
Pēc uzņemšanas aizturēšanas centrā vai apsargātā ārvalstnieku centrā, ārvalstnieks uzreiz tiek nosūtīts uz medicīnisko pārbaudi un, ja nepieciešams, tiek veikta sanitārā procedūra.

Sievietes un vīrieši tiek nošķirti. Ārvalstnieki ar bērniem tiek izmitināti kopā. Turklāt, ja bez pieaugušo pavadības esošs nepilngadīgais tiek izmitināts apsargātā aizturēšanas centrā, tas ir jāievieto atsevišķā centra nodalījumā, lai izvairītos no kontakta ar pieaugušajiem.

Sievietes līdz septītajam grūtniecības mēnesim var tikt izmitinātas izraidīšanas nolūkam paredzētā aizturēšanas centrā. Pēc tam grūtnieces tiek pārvestas uz apsargātu aizturēšanas centru, kur režīms ir labāks.

Ārvalstnieki, kuru psihofiziskais stāvoklis liek domāt, ka tie ir bijuši vardarbības upuri, kā arī ārvalstnieki ar īpašām vajadzībām, netiek ievietoti apsargātos centros vai izraidīšanai paredzētos centros.

B. Atvērta tipa uzņemšanas centri

Personām, kas ir iesniegušas patvēruma pieteikumu, ir tiesības saņemt palīdzību tiesvedības laikā, kā arī 14 dienu laikā kopš galīgā lēmuma pieņemšanas.

Palīdzība var tikt sniegta, nodrošinot izmitināšanu uzņemšanas centrā, vai arī tā var būt finansiāla palīdzība, lai apmestos kādā citā vietā valsts teritorijā. Turklāt ikvienam tiek nodrošināta medicīniskā palīdzība. Palīdzība var tikt sniegta arī brīvprātīgai repatriācijai no Polijas Republikas teritorijas.

Bez pieaugušo pavadības esoši nepilngadīgie tiek izmitināti speciālos centros un bāreņu namos, kuros ir speciāli nodalījumi bez pieaugušo pavadības esošiem ārvalstniekiem.

Uzņemšanas centrus pārrauga *BOO* (Ārvalstnieku centru organizēšanas dienests), kas atrodas Iekšlietu ministrijas pakļautībā.
BOO ir savi centri, kā arī centri, kas tiek nomāti no privātiem uzņēmumiem. *BOO* pārraudzībā 2007. gadā bija 20 centri.

Uzņemšanas centri Polijā[1] 2008. gada 21. februārī:

Nr.	Centrs	Vietu skaits	Pašlaik centrā mītošo ārvalstnieku skaits
1	Denbaka *(Dębak)*	250	335
2	Lukova *(Łuków)*	261	286
3	Lomža *(Łomża)*	240	257
4	Bjalistoka B *(Białystok B)*	210	246
5	Bjalistoka I *(Białystok I)*	295	451
6	Kolonija Horbova *(Kolonia Horbów)*	150	51
7	Bezvola *(Bezwola)*	250	386
8	Kolbela *(Kołbiel)*	190	210
9	Ļubļina *(Lublin)*	175	247
10	Červoni Burs *(Czerwony*	242	290

[1] Dati, ko delegācijas vajadzībām sniegusi Polijas valdība

	Bór)		
11	Volomina *(Wołomin*)	212	209
12	Varšava, Vola *(Warszawa-Wola)*	180	247
13	Mošna *(Moszna)*	200	241
14	Radoma *(Radom)*	241	285
15	Linina *(Linin)*	330	415
16	Varšava, Sekerki *(Warszawa-Siekierki)*	200	194
17	Varšava, Belani *(Warszawa – Bielany)*	300	461
18	Leonova *(Leonów)*	242	245
19	Smoševo *(Smoszewo)*	200	209
20	Puste Lonki *(Puste Łąki)*	180	215
	Pakalpojumi ārpus centra		966
	Kopā		6447

Sociālā palīdzība patvēruma meklētājiem ietver:

- izmitināšanu centros;
- ēdināšanu – pilns uzturs ēdnīcā;
- sabiedriskā transporta biļetes;
- ikmēneša finansiālo palīdzību tualetes piederumiem un „kabatas naudu";
- apģērbu un kurpes;
- poļu valodas nodarbības – visos centros bērniem un pieaugušajiem ir iespēja apmeklēt poļu valodas kursus. Bērni, kurus atbilstoši ir novērtējuši pasniedzēji, var mācīties pamatskolā vai vidusskolā. Turklāt dažos centros ir bērnudārzi, kurus vada patvēruma meklētāji;
- pieejamību valsts skolām, skolu materiāliem un grāmatām, kā arī to izdevumu segšanu, kas saistīti ar izglītības maksu skolās;
- medicīnisko palīdzību centros vai medicīnas iestādēs ārpus centriem;
- finansiālu pabalstu, lai patvēruma meklētājs, kuram veselības stāvokļa vai personīgās drošības dēļ dzīvošana centrā nav ieteicama, pats segtu uzturēšanās izmaksas Polijas teritorijā.

Vēl viens *BOO* pienākums ir ņemt aizbildniecībā bez pieaugušo pavadības esošus nepilngadīgos ārvalstniekus: *BOO* darbinieks, kas tiek norīkots par nepilngadīgā aizbildni, uzrauga, lai nepilngadīgajam tiktu nodrošināti atbilstoši dzīves apstākļi, izglītības un veselības aprūpes pieejamība, darbinieks piedalās nepilngadīgā ārvalstnieka brīvā laika plānošanā, ieskaitot kultūras, atpūtas un sporta aktivitātes, sazinoties ar valsts un starptautiskām organizācijām, kuru statūtos noteiktais mērķis ir darboties nepilngadīgo un bēgļu labā, lai atrastu nepilngadīgā ģimenes locekļus.

Tikšanās ar organizācijām un NVO, otrdien, 2008. gada 1. aprīlī

Pirmajā dienā delegātiem bija darba pusdienas ar organizācijām, kas regulāri apmeklē aizturēšanas centrus vai citos veidos aktīvi darbojas patvēruma un imigrācijas jomā (sk. 3. pielikumu):

- *UNHCR*;
- *Amnesty International* – Polijas nodaļa;

- Starptautiskā Migrācijas organizācija *(IOM)* – Polijas nodaļa;
- Helsinku Cilvēktiesību fonds Polijā;
- *Caritas Poland* (Caritas Polija);
- *Halina Niec* Juridiskās palīdzības centrs;
- Polijas Humānā organizācija;
- *Stowarzyszenie Interwencji Prawnej* (Tiesiskās intervences asociācija);
- Juridiskā klīnika Varšavas Universitātē;
- Tiesiskuma fonds;
- Migrācijas izpētes centrs *(CMR)*;
- Varšavas Sociālās psiholoģijas skola.

UNHCR un NVO sākumā iepazīstināja ar savu darbību. Tā kā bēgļu skaits pieaug, tika norādīts, ka sāk trūkt darbinieku, lai spētu īstenot aktivitātes tādā pašā līmenī kā līdz šim.

Organizācijas sniedza īsu **sistēmas pārskatu.**

NVO apstiprināja, ka Polijā lielākā daļa patvēruma meklētāju ir izmitināti uzņemšanas centros. Līdz 2007. gada beigām bija 21 šāds centrs, kuros bija izmitināta 6281 persona. Tikai 600–700 cilvēku atradās aizturēšanas centros.

Jaunu patvēruma meklētāju pieplūdums 2007. gadā, atkārtotie pieteikumi un patvēruma meklētāju atgriešanās, pamatojoties uz Dublinas II regulu (571 persona), noveda pie jau pastāvošo valsts uzņemšanas iestāžu pārapdzīvotības. Līdz ar to varas iestādes bija spiestas palielināt šādu iestāžu skaitu.

Nevalstiskās organizācijas atgādināja, ka ir divu veidu aizturēšanas centri. Izraidīšanai apcietināto centros aizturētajiem ir stingrāki noteikumi — ne visi var tikt tur nosūtīti, taču imigrantu un patvēruma meklētāju palielināta pieplūduma gadījumā šādos centros var nokļūt vairāk cilvēku.

NVO paskaidroja **atšķirību starp bēgļa statusu, ko nosaka Ženēvas Konvencija, un pieļaujamas uzturēšanās atļauju.**

NVO uztrauc tas, kādā veidā Polijas varas iestādes interpretē Ženēvas Konvenciju: lai Ženēvas Konvencijas ietvaros gūtu labumu no bēgļa statusa, ir jāparāda Polijai *individualizētas* bailes no vajāšanas. Turklāt attiecībā uz politisko nostāju Polijas varas iestādes Konvenciju interpretē diezgan šauri.

Pieļaujamas uzturēšanās atļauja ir viena no ārvalstniekiem piešķiramajām aizsardzības formām. Ārvalstnieks var šādu atļauju saņemt, ja:
a) viņa atgriešanās ir iespējama tikai valstī, kurā būtu apdraudēta viņa dzīvība un drošība, kur ārvalstnieks varētu tikt spīdzināts, ciest no pazemojošas un necilvēcīgas rīcības, pakļauts piespiedu darbam, kur viņam var tikt liegta taisnīga tiesa vai viņš var tikt apsūdzēts bez tiesiska pamatojuma;

b) viņa atgriešanās nav iespējama tādu iemeslu dēļ, kas nav atkarīgi no iestādes, kas atbildīga par lēmuma izpildi.

Ārvalstnieks var saņemt pieļaujamas uzturēšanās atļauju, ja viņa pārvešanai uz citu valsti saskaņā ar Polijas tiesas vai Tieslietu ministrijas lēmumu nav dota atļauja.

Bēgļiem un personām, kam ir piešķirta pieļaujamas uzturēšanās atļauja, ir tādas pašas sociālās tiesības kā Polijas pilsoņiem. Tiem ir tiesības saņemt sociālos pabalstus, pamatojoties uz 2004. gada 12. marta Likumu par sociālo palīdzību. Taču dažos aspektos pieļaujamas uzturēšanās statuss ir mazāk izdevīgs nekā bēgļa statuss, piemēram, individuālā integrācijas programma (finansiālā palīdzība un valodas kursi) tiek piešķirta tikai atzītiem bēgļiem, bet ne pieļaujamas uzturēšanās atļaujas īpašniekiem.

Juridiskā palīdzība
Polijā nav valsts juridiskās palīdzības sistēmas, izņemot tiesas procedūras. Juridisko palīdzību sniedz nevalstiskās organizācijas. Saskaņā ar *UNHCR* teikto valdība cenšas izveidot valsts juridiskās palīdzības sistēmu; plānots, ka tiesību aktu priekšlikumu Parlaments izskatīs 2008. gada otrajā pusē.

Bērni
Bez pieaugušo pavadības esošus nepilngadīgus ārvalstniekus, kuri ir jaunāki par 17 gadiem, nedrīkst aizturēt. Tie uzturas bērnu centros, kur tiem ir labi dzīves apstākļi un ir pieejama izglītība.

Bērni, kuri ir kopā ar savu ģimeni, var tikt ievietoti aizturēšanas centros kopā ar to; šajos centros nav pienācīgas piekļuves izglītībai.

Komentāri par aizturēšanas centriem

Aizturēšanas ilgums: saskaņā ar NVO teikto cilvēki var tikt aizturēti līdz 12 mēnešiem.

Aizturēšanas pārsūdzēšana
Saskaņā ar NVO teikto septiņu dienu pārsūdzēšanas periods ir nepietiekams, lai aizturētie varētu sazināties ar attiecīgajiem speciālistiem un iegūt informāciju. Daudzos gadījumos tie sazinās ar *Halina Nieć* asociāciju un Helsinku Fondu (asociācija atrodas Krakovā, bet fonds – Varšavā), taču ļoti bieži nav pietiekami daudz laika, lai to izdarītu un iegūtu informāciju.

Apstākļi aizturēšanas centros
Saskaņā ar NVO teikto apstākļi ir skarbi: aizturētie uzturas kamerās pārāk ilgi, ārpustelpu aktivitātes ir ierobežotas, trūkst sociāli izklaidējošo aktivitāšu, ir sazināšanās grūtības ar personālu (valodas barjera). Saskaņā ar NVO teikto darbiniekiem būtu jābūt labāk apmācītiem, īpaši svešvalodās, un jābūt vairāk sociālajiem darbiniekiem.

Kad vien iespējams, aizturētie tiek izmitināti atbilstoši to valodai un kultūras grupai. Vīrieši un sievietes tiek izmitināti atsevišķi. Ģimenes un nepilngadīgie nevar tikt aizturēti izraidīšanas nolūkā. Tie tiek nosūtīti uz Lešnovolas apsargāto ārvalstnieku apsardzes centru.

Saskaņā ar NVO teikto sanitārās telpas neatbilst higiēnas prasībām. Šo telpu nav pietiekami daudz, ņemot vērā aizturēto skaitu, un tām visām ir vajadzīgs remonts.

Medicīniskās aprūpes pieejamība. NVO atgādina, ka saskaņā ar Polijas tiesību aktiem medicīniskā palīdzība, ieskaitot garīgo veselību, gan Polijas pilsoņiem, gan ārvalstniekiem ir jāsniedz vienādi, uz tā paša pamatojuma un vienādā mērā. Taču praksē ārvalstnieki reti tiek nosūtīti pie speciālistiem, lai gan tas, šķiet, varētu būt arī speciālistu trūkuma dēļ. Turklāt šķiet, ka ārsti centros neuzturas pastāvīgi un tie ir noteiktos gadījumos īpaši jāuzaicina.

Sazināšanās ar ārpasauli. Saskaņā ar NVO teikto sazināšanās notiek netraucēti. Tas ir

pozitīvi – aizturētie var sazināties ar nevalstiskajām organizācijām, juristiem, diplomātiskajiem pārstāvjiem, ģimenes locekļiem, draugiem un mācītājiem, izmantojot tālruni, faksu, tiekoties klātienē vai arī sazināties rakstiski tik bieži, cik viņi to vēlas, bet tiem nav pieejas e-pastam vai internetam. Taču NVO pauž bažas attiecībā uz to, ka četri jaunie Polijā uzbūvētie centri atrodas ļoti izolētās vietās, kas ļoti sarežģī sazināšanos ar ārpasauli.

Informācija aizturētajiem. Informācija par ārvalstnieku statusu un tiesībām personai tiek sniegta aizturēšanas brīdī. Par savām ārvalstnieka tiesībām persona tiek informēta tai saprotamā valodā. Aizturētie saprot informāciju par aizturēšanas un pārvietošanas iemesliem. Taču saskaņā ar NVO teikto aizturētie īsti neizprot patvēruma procedūru un tiesiskās iespējas apstrīdēt aizturēšanas rīkojumu. Informācija par iespēju sazināties ar *UNHCR* un NVO ir pilnībā pieejama.

Juristu pieejamība aizturēšanas iestādēs ir vāja, jo nav izveidota valsts juridiskās palīdzības sistēma. Vienīgie pieejamie juristi ir NVO juristi. Ir mazāk kā desmit juristu, kas aizturēšanas teritorijās sniedz juridisko palīdzību. *HNLAC* (*Halina Niec* Juridiskās palīdzības centrs) sniedz regulāras konsultācijas Lešnovolā, taču tas nespēj apmierināt visas vajadzības šajā teritorijā. Citās aizturēšanas vietās šāda palīdzība nav pieejama.

Komentāri par uzņemšanas centriem

Saskaņā ar NVO teikto katrā no centriem ir sociālās/lūgšanu telpas, kā arī spēļu un mācību istabas bērniem. Šo telpu aprīkojuma līmenis atšķiras. Ārvalstnieku dienests, izmantojot ES finansējumu, uzņemšanas iestādēs ir uzlabojis aprīkojumu, papildinājis ārzemju literatūras krājumu un mācību līdzekļu klāstu. Daudzos centros ir izveidotas datoru telpas. Dažos no uzņemšanas centriem ir pieejami bērnudārzi.

Uzņemšanas centros mītošajiem cilvēkiem pašlaik pieejamā sociālā palīdzība ir nepietiekama, un varas iestādes būtu jāmudina palielināt sociālo darbinieku skaitu.

Juridiskā palīdzība. Juridisko palīdzību NVO sniedz lielākajā daļā uzņemšanas centru, kā arī savos birojos. Taču attiecīgās NVO no dažiem uzņemšanas centriem atrodas tālu, kas nozīmē, ka šāda palīdzība ir pieejama tikai noteiktās teritorijās izmitinātiem cilvēkiem un nav pieejama cilvēkiem ar īpašām vajadzībām. Arī organizāciju finansiālo iespēju dēļ apmeklējumu skaits ir ierobežots.

Izglītība
Saskaņā ar *UNHCR* teikto visiem patvērumu meklējošiem bērniem un bērniem-bēgļiem ir pieejama bezmaksas valsts pamatizglītība un vidējā izglītība. Skolu apmeklējums 2007. gada septembrī bija 97% (836 bērni). Bērnus-bēgļus un patvērumu meklējošus bērnus uzņem vairāk nekā 70 skolu.

Taču izglītībai ir vairāki šķēršļi: papildus sākotnējai valodas barjerai nav izveidots mehānisms, kas veicinātu ārvalstu bērnu integrāciju Polijas izglītības sistēmā.

Sadarbība ar Polijas varas iestādēm
UNHCR informēja delegāciju par sadarbības pieredzi ar Polijas varas iestādēm: *UNHCR* pārstāvim tika dota atļauja brīvi iekļūt visos centros (gan atvērta, gan slēgta tipa); reizēm varas iestādes aicina iesaistīties NVO, lai sniegtu palīdzību bēgļiem. Varas iestādes konsultējas ar *UNHCR* un NVO, kad tiek izstrādāti tiesību akti.

NVO finansēšana
Viens no apspriestajiem jautājumiem bija NVO finansēšana. Organizācijas teica, ka tās saņem finansējumu no Eiropas Bēgļu fonda, taču tām ir lielas grūtības piedalīties ar līdzfinansējumu projektos (šobrīd vēl tiek prasīts 25% līdzfinansējums). *UNHCR* informēja, ka 2008. gadā līdzfinansējuma līmenis būs 15%.

Tikšanās ar amatpersonām, kas atbildīgas par imigrācijas un patvēruma jautājumiem, otrdien, 2008. gada 1. aprīlī

Lai iepazītos ar Polijas patvēruma politikas galvenajiem virzieniem, pirmajā dienā notika ievada tikšanās ar Ārvalstnieku dienesta vadītāju, Iekšlietu un pārvaldes ministrijas Migrācijas politikas departamenta direktoru, Ārvalstnieku dienesta Starptautiskās sadarbības biroja direktoru un robežsardzes pārstāvjiem.

Amatpersonas delegācijai izskaidroja ārvalstnieku situāciju un aizsardzību Polijas Republikas teritorijā.

Tās informēja par galvenajiem Polijas tiesību aktiem migrācijas jomā, centrālajām valdības struktūrvienībām, kas nodarbojas ar migrācijas jautājumiem, Ārvalstnieku dienesta pienākumiem, galvenajām migrācijas jomā aktīvajām institūcijām un nevalstiskajām organizācijām.

Tās arī sniedza pārskatu par migrāciju uz Poliju laika posmā no 2004. līdz 2008. gadam (galvenās tautības – ukraiņi, baltkrievi, krievi, armēņi, vjetnamieši un citi).

Turklāt tika izskaidroti aizsardzības veidi, kas tiek sniegti ārvalstniekiem Polijas Republikas teritorijā. Ārvalstniekiem Polijas Republikas teritorijā ir pieejami šādi aizsardzības veidi:
- bēgļa statuss saskaņā ar 1951. gada Ženēvas Konvenciju un 1967. gada Ņujorkas protokolu,
- patvērums,
- pieļaujamas uzturēšanās atļauja,
- pagaidu aizsardzība.

Runātāji arī sniedza pārskatu par bēgļa statusa pieteikumu izskatīšanas sistēmu:

Bēgļa statusa iegūšanas procedūra

1. posms
Pieteikums bēgļa statusa iegūšanai tiek iesniegts Ārvalstnieku dienesta vadītājam ar:
- par Varšavas pilsētu atbildīgās zemessardzes vienības vadītāja starpniecību (Polijā dzīvojošu ārvalstnieku gadījumā);
- robežsardzes vienību vadītāju starpniecību (iebraucot Polijas Republikas teritorijā).

2. posms
Pieteikums tiek nodots Ārvalstnieku dienesta vadītājam.

Iespējas:
1. Dublinas Procedūra;
2. bēgļa statusa iegūšanas procedūra;

3. bēgļa statusa iegūšanas paātrinātā procedūra (kad pieteikums ir acīmredzami nepamatots).

3. posms
Pirmās instances iestāde – Ārvalstnieku dienesta vadītājs
Iespējas:
1. bēgļa statuss tiek piešķirts saskaņā ar Ženēvas 1951. gada Konvenciju;
2. tiek izsniegts Ženēvas ceļošanas dokuments;
3. bēgļa statuss tiek atteikts un tiek piešķirta pieļaujamas uzturēšanās atļauja;
4. bēgļa statuss tiek atteikts un tiek izdots rīkojums pamest Polijas Republikas teritoriju.

4. posms
Otrās instances iestāde – Bēgļu padome
Iespējas:
1. tiek piešķirts bēgļa statuss;
2. pirmās instances iestādes lēmums tiek atzīts par pamatotu – provinces/galvenā administratīvā tiesa;
3. pirmās instances lēmums tiek atzīts par pamatotu un tiek izsniegta pieļaujamas uzturēšanas atļauja – provinces/ galvenā administratīvā tiesa;
4. pieteikums tiek iesniegts atkārtotai izskatīšanai.

Procedūras laikā:

1. gadījums: ārvalstniekam nav atļaujas iebraukt vai palikt ---
Iespējas:
1. *ārvalstnieks tiek izmitināts ārpus centra;*
2. *ārvalstnieks tiek izmitināts centrā (pēc ārvalstnieka lūguma);*
3. *ārvalstnieks tiek izmitināts apsardzes centrā vai tiek izpildīts pirmsizraidīšanas apcietināšanas rīkojums (saskaņā ar tiesas lēmumu – uz 30 dienu periodu, kas var tikt pagarināts maksimāli līdz 1 gadam). Netiek piemērots bez pieaugušo pavadības esošiem nepilngadīgajiem un ārvalstniekiem, kuru fiziskais vai garīgais stāvoklis liecina, ka tie ir cilvēki ar īpašām vajadzībām vai vardarbības upuri.*

2. gadījums: ārvalstniekam ir atļauja iebraukt vai palikt
Iespējas:

4. *ārvalstnieks tiek izmitināts ārpus centra;*
5. *ārvalstnieks tiek izmitināts centrā (pēc ārvalstnieka lūguma).*

Amatpersonas informēja par 2001.–2007. gadā iesniegtajiem pieteikumiem bēgļa statusa iegūšanai un to iznākumu.

Atzīšanas rādītāji 2006. un 2007. gadā:
Patvērumam Polijā 2006. gadā pieteicās 7092 personas. Bēgļa statuss tika piešķirts 423 personām un 2048 personām tika piešķirta pieļaujamas uzturēšanās atļauja.

Patvērumam 2007. gadā pieteicās 10048 personas. Bēgļa statuss tika piešķirts 116 personām un 2866 personām pirmajā instancē tika piešķirta pieļaujamas uzturēšanās atļauja.

No 10 048 personām, kas pieteicās patvērumam, 8415 bija etniskie čečeni – Krievijas

Federācijas pilsoņi.

Amatpersonas arī izskaidroja jēdzienu „pieļaujama uzturēšanās”
Lēmums atteikt bēgļa statusu ārvalstniekiem var ietvert pieļaujamas uzturēšanās atļauju, ja ārvalstnieku var deportēt tikai uz valsti, kurā:

- tika apdraudētas viņa tiesības uz dzīvību, brīvību un personīgo drošību,

- viņš varētu tikt spīdzināts, ciest no pazemojošas vai necilvēcīgas rīcības vai soda,

- viņš varētu tikt pakļauts piespiedu darbam,

- viņam varētu tikt liegtas tiesības uz taisnīgu tiesu vai

- viņš var tikt apsūdzēts bez tiesiska pamatojuma,

kā tas noteikts 1950. gada Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijā.

Amatpersonas arī sniedza Dublinas Procedūras skaidrojumus (Padomes Regula (EK) Nr. 343/2003).

Lielākā ārvalstnieku grupa, kas tika pakļauta Dublinas Procedūrai laika posmā no 2004. līdz 2007. gadam, bija etniskie čečeni – Krievijas Federācijas pilsoņi.
Galvenās valstis, no/ uz kurām notika pārsūtījumi, bija:
Austrija, Beļģija, Francija, Norvēģija un Vācija.

Palīdzība ārvalstniekiem, kas vēlas iegūt bēgļa statusu
Ārvalstnieks, kas ir bēgļa statusa pieteikuma iesniedzējs, var prasīt palīdzības piešķiršanu uz procesa laiku, kā arī uz 14 dienām no datuma, kad lietā ir pieņemts galīgais lēmums (šis periods var tikt pagarināts līdz 3 mēnešiem). Daži ārvalstnieki tiek izmitināti centrā, citiem tiek piešķirts naudas pabalsts, lai tie varētu segt personīgos izdevumus, kas radušies, tiem uzturoties Polijas Republikas teritorijā. Visiem tiek nodrošināta medicīniskā aprūpe.

Amatpersonas iepazīstināja ar grozījumiem 2003. gada 13. jūnija Likumā par aizsardzības piešķiršanu ārvalstniekiem Polijas Republikas teritorijā.

Polijas Republikas parlaments 2008. gada 18. martā pieņēma aktu, ar kuru tika grozīts Likums par aizsardzības piešķiršanu ārvalstniekiem Polijas Republikas teritorijā. Paredzams, ka jaunās prasības stāsies spēkā 2008. gada maija vidū.

Tā mērķis ir arī nacionālās likumdošanas saskaņošana ar pašreizējo ES likumdošanu, transponējot šādus tiesību aktus:

- Padomes 2004. gada 29. aprīļa Direktīva 2004/83/EK par obligātajiem standartiem, lai kvalificētu trešo valstu valstspiederīgos vai bezvalstniekus kā bēgļus vai kā personas, kam pretējā gadījumā nepieciešama starptautiska aizsardzība, šādu personu statusu un piešķirtās aizsardzības saturu;

- Padomes 2005. gada 1. decembra Direktīva 2005/85/EK par obligātajiem standartiem attiecībā uz dalībvalstu procedūrām, ar kurām piešķir un atņem bēgļa statusu.

Tikšanās ar *Piotr Stachańczyk*, Iekšlietu un pārvaldes ministrijas valsts sekretāra vietnieku, trešdien, 2008. gada 2. aprīlī

Valsts sekretāra vietnieka *Piotr Stachańczyk* pārziņā, citu starpā, ir Pilsonības un repatriācijas departaments, Migrācijas politikas departaments, Juridiskais departaments un Eiropas Programmas (īstenojošā struktūrvienība).

Tikšanās notika trešdien, 2008. gada 2. aprīlī. Tā bija laba iespēja saņemt papildu skaidrojumus par patvēruma sistēmu Polijā un imigrantu un patvēruma meklētāju atvērtā un slēgtā tipa centru darbību.

Diskusija sākās ar skaidrojumu par atšķirību starp patvēruma meklētāju *uzņemšanu* – kas notiek vairumā gadījumu, un patvēruma meklētāju *aizturēšanu*. Ministrs apstiprināja, ka pastāv tiesiski līdzekļi aizturēšanas pārsūdzēšanai un ka bez pieaugušo pavadības esoši jauni cilvēki, neaizsargātie cilvēki un cilvēki ar īpašām vajadzībām netiek aizturēti.

Diskusija turpinājās ar tādām tēmām kā Dublinas Procedūra, „acīmredzami nepamatotas procedūras" jēdziens un bēgļu standartprocedūra.

Ministram tika jautāts par Dublinas Procedūras īstenošanas laikā pārsūtīto ārvalstnieku skaitu.

Polijai bija jāuzņemas atbildība par šādu bēgļa statusa pieteikumu izskatīšanu:
- 2004. gadā (1. maijs–31. decembris) – 356 ārvalstnieki;
- 2005. gadā – 1197 ārvalstnieki;
- 2006. gadā – 1418 ārvalstnieki;
- 2007. gadā – 1237 ārvalstnieki.

Polija uz citām Eiropas Savienības dalībvalstīm pārsūtīja:
- 2004. gadā (1. maijs–31. decembris) – 11 ārvalstniekus;
- 2005. gadā – 134 ārvalstniekus;
- 2006. gadā – 174 ārvalstniekus;
- 2007. gadā – 68 ārvalstniekus.

Tika diskutēts arī par pieļaujamo uzturēšanos. Ministrs informēja, ka kopš 2003. gada ir izdots aptuveni 7000 šādu atļauju. Saskaņā ar viņa teikto, salīdzinot ar bēgļa statusu, pieļaujamas uzturēšanās gadījumā nav integrācijas komponenta un Ženēvas ceļošanas dokumentu. Ministrs apstiprināja pieļaujamas uzturēšanās atļaujas saņēmēju dažādās tiesības, starp kurām ir arī tiesības ceļot Šengenas zonā.

Attiecībā uz nepilngadīgo patvēruma meklētāju izglītību ministrs apstiprināja, ka 97% no tiem ir pieejama parastā izglītība poļu skolās kopā ar poļu bērniem. Taču aizturēšanas centros izglītība netiek sniegta kā nepārtraukts process. Valdība ir iecerējusi šo situāciju uzlabot – līdz šim ir atvērti izglītības centri izglītotājiem, skolotājiem, sociālajiem palīgiem.

Tika apspriests arī jautājums par patvēruma meklētāju tautību sadalījumu. Ministrs paskaidroja, ka 90% no tiem ir no Krievijas Federācijas. Pārējie ir no Baltkrievijas, Ukrainas, Pakistānas un Šrilankas.

Dažiem no imigrantiem Polija ir tranzītvalsts, taču Polija ir galamērķis cilvēkiem no Armēnijas un Vjetnamas.

Tika uzdots jautājums, vai nelegālo imigrantu skaits vīzu cenas pieauguma gadījumā pieaug. Ministrs apgalvoja, ka tas tā nav.

Centru apmeklējumi

1. APSARGĀTS ĀRVALSTNIEKU CENTRS LEŠNOVOLĀ

Otrdien, 2008. gada 1. aprīlī, delegāti apmeklēja apsargātu ārvalstnieku centru Lešnovolā.

Eiropas Parlamenta delegāciju pavadīja Ārvalstnieku dienesta un Iekšlietu un pārvaldes ministrijas pārstāvji, kas delegātiem sniedza skaidrojumus par centru.

Apsargātais ārvalstnieku centrs Lešnovolā atrodas aptuveni 10 km no Grujecas *(Grójec)* un 45 km no Varšavas. Tas ir vecs centrs, kuru uzrauga policija. Ēka celta 1996. gadā un atjaunota 2006. gadā. Renovācija tiek veikta ik pēc diviem gadiem. Iestādes abos blokos var izmitināt 131 personu. Vīriešu blokā var izmitināt 100 personas, savukārt sieviešu un ģimeņu blokā – ne vairāk kā 31 personu. Teritorija aizņem 2 ha, ieskaitot 1 ha zālāju. Nākotnē centru pārraudzīs robežsargi.

Tā ir administratīvās aizturēšanas iestāde, kas ir paredzēta patvēruma meklētājiem, kā arī trešo valstu valstspiederīgajiem, kas valstī uzturas nelegāli. Šis centrs uzņem arī ģimenes un bērnus, vientuļās mātes, slimus cilvēkus, kuri nevar tikt izmitināti izraidīšanas mērķim apcietināto iestādēs.

Nometnē ir divas ēkas – viena sievietēm un ģimenēm, otra – vīriešiem.
Delegācija tikās ar aizturētajiem no dažādām valstīm: Vjetnamas, Čečenijas, Pakistānas, Armēnijas un Baltkrievijas.

Aizturētie tiek izmitināti atbilstoši to valodām un kultūras grupām.

Dažas no telpām bija tīras un jauki iekārtotas, bet dažas ne, atkarībā no personām, kas šajās telpās dzīvoja, un no iemītnieku pieliktajām pūlēm.

Apstākļi ir trūcīgi. Ir ēdamistaba, taču centram trūkst telpu bērniem, piemēram, spēļu istabas vai spēļu laukuma, turklāt nav pieejami izglītības materiāli. Skolas vecuma bērni nevar apmeklēt skolu.

Ņemot vērā aizturēto skaitu, nav pietiekami daudz sanitāro telpu. Tās ir netīras, īpaši vīriešu blokā, un tām acīmredzami vajadzīgs remonts.

Centrā ir bibliotēka ar dažām grāmatām dažādās valodās (krievu, angļu un poļu), kā arī dažas avīzes svešvalodās.

Aizturētie var iziet svaigā gaisā plašā pagalmā ar zālāju un kokiem, kuru apjož ar drošības iekārtām aprīkota ķieģeļu siena. Taču iespēja pabūt svaigā gaisā ir tikai pāris stundu dienā, pat bērniem.

Sazināšanās ar ārpasauli netiek ierobežota, taču to ir grūti realizēt centra izolētās atrašanās vietas dēļ. Aizturētajiem nav pieejas e-pastam vai internetam.

2. APSARGĀTS ĀRVALSTNIEKU CENTRS BJALA PODLASKĀ (APSARGĀTS CENTRS UN PIRMSIZRAIDĪŠANAS AIZTURĒŠANAS CENTRS BJALA PODLASKĀ).

Otrs no apmeklētajiem centriem trešdien, 2008. gada 2. aprīlī, bija apsargāts ārvalstnieku centrs Bjala Podlaskā.

Šis centrs ir viens no četriem pavisam nesen Polijā uzbūvētajiem centriem. Tas sāka uzņemt ārvalstniekus 2008. gada janvāra beigās.

Centru pārrauga robežsargi. EP delegāciju pavadīja robežsardzes un Iekšlietu un pārvaldes ministrijas pārstāvji, kas sniedza delegātiem vispārēju pārskatu par robežsardzes darbību šajā jomā.

Centrā ir mūsdienīgs aprīkojums un labierīcības, kā arī liels pagalms. Tas izskatās piemērots cilvēku uzņemšanai, lai gan dzeloņstieples rada cietuma iespaidu.

Pirms apskates, centru amatpersonas delegācijai sniedza prezentāciju.
Tās informēja par apsargāto centru un pirmsizraidīšanas aizturēšanas centru darbības noteikumiem.

Amatpersonas paskaidroja, ka ārvalstnieks tiek ievietots apsardzes centrā, ja:

- tas ir vajadzīgs, lai veiksmīgi noritētu procedūra saistībā ar izraidīšanu, atļaujas apmesties uz dzīvi valstī atsaukšanu vai atļaujas palikt valstī ilgtermiņa ES iedzīvotāja statusā atsaukšanu;
- ir pamats domāt, ka ārvalstnieks izvairīsies no izraidīšanas rīkojuma izpildes, lēmuma izpildes par atļaujas apmesties uz dzīvi atsaukšanu vai lēmuma izpildes par atļaujas palikt valstī ilgtermiņa ES iedzīvotāja statusā atsaukšanu;
- ārvalstnieks šķērsotu vai mēģinātu šķērsot robežu nelegāli, ja tas netiktu nogādāts tieši uz robežu.

Ārvalstnieks tiek ievietots apsargātā centrā vai aizturēts pirms izraidīšanas saskaņā ar tiesas lēmumu.

Centra amatpersonas sniedza delegācijai statistikas datus par izmitinātajiem ārvalstniekiem.

Ārvalstnieki, kas atrodas apsargātā centrā un pirmsizraidīšanas aizturēšanas centrā Bjala Podlaskā (no 2008. gada 31. janvāra līdz 2008. gada 1. aprīlim)

Tautība	Personu skaits pirmsizraidīšanas aizturēšanas centrā	Personu skaits apsargātā centrā
armēņi	1	3
ķīnieši	4	
krievi	2	27
tunisieši	1	

ukraiņi	1	
vjetnamieši	11	
	Kopā 20	Kopā 30

Deviņas no iepriekš minētajām personām paziņoja par nodomu iesniegt pieteikumu bēgļa statusam.

Apmeklējuma laikā centrā bija izmitinātas šādas personas:

Tautība	Personu skaits pirmsizraidīšanas aizturēšanas centrā	Personu skaits apsargātā centrā
ķīnieši	4	
krievi	0	16
ukraiņi	1	
vjetnamieši	4	
	Kopā 9	Kopā 16

Centram ir vairāki bloki:

- sieviešu bloks, 50 vietas;
- vīriešu bloks, 70 vietas;
- ģimeņu un nepilngadīgo bloks, 32 vietas;
- dzīvojamās kameras aizturēšanas centrā, 24 vietas;
- veselības aprūpes telpas.

Centrā ir izglītības nodaļa, kuras pienākumos ietilpst:

- atpūtas un sporta aktivitāšu organizēšana un vadīšana iemītniekiem;
- aktivitātes, kas veicina apsardzes centrā ievietoto nepilngadīgo attīstību;
- apsardzes centrā ievietoto bez pieaugušo pavadības esošo nepilngadīgo aprūpe;
- bibliotēkas vadīšana, apzinot vajadzību papildināt bibliotēkas krājumus centra pašreizējo iemītnieku valodās, kā arī apzinot nepieciešamos papildu materiālus, kas sniegtu informāciju par ārvalstnieku tiesībām Polijas Republikas teritorijā un citās ES dalībvalstīs;
- iemītnieku intervēšana, lai apzinātu cilvēku tirdzniecības upurus.

- Centrā ir arī eskorta grupa, kuras pienākumos ietilpst ārvalstnieku pārvadāšana, nogādājot iemītniekus veselības aprūpes centros, un to personu uzraudzība, kuras saņem stacionāro aprūpi slimnīcā (ieskaitot 24 stundu uzraudzību), un lietvedības nodaļa, kas veic ārvalstnieku reģistrācijas procedūras, ārvalstnieku palaišanu brīvībā, personīgās lietas izveidošanu un papildināšanu u.tml.

Apmeklējuma laikā centrā bija ļoti maz personu, taču vairākas ģimenes ar bērniem teica, ka grasās pārcelties uz atvērta tipa centru.

Apmeklējuma laikā centrā nebija ne ārsta, ne sociālā darbinieka.

3. UZŅEMŠANAS CENTRS LININĀ

Centra apmeklējumu veica *Urszula Gacek* 2008. gada 18. aprīlī.

Centrs var uzņemt 330 cilvēku. Pašlaik centrā atrodas 433 iemītnieki, no kuriem aptuveni 50 patiesībā vajadzēja būt pametušiem centru, bet kuri tajā paliek pēc pašu lūguma, galvenokārt tāpēc, ka tie meklē citu dzīvesvietu.

Centrā nav bez pieaugušo pavadības esošu nepilngadīgo. Lielākā daļa ir ģimenes ar bērniem. Ir arī neliela grupa vientuļu vīriešu.

Bērniem tiek nodrošinātas mācību iestādes. Pirmsskolas vecuma bērniem ir bērnudārzs. Vecākiem bērniem, kuri ir nesen ieradušies Polijā, centrā tiek pasniegtas mācību stundas, līdz tie var iestāties vispārējās vietējās skolās (t.i., tiek apgūtas poļu valodas pamatzināšanas). Viņi drīz vien sāk apmeklēt 5 vietējās skolas. Darbojas pēcskolas nodarbību klubs, kurā var saņemt palīdzību mājasdarbu pildīšanā un pastāvīgi apmeklēt poļu valodas nodarbības.

Centrā nav tulku. Gandrīz visi iemītnieki ir no Čečenijas. Viņi runā krievu valodā. Centra personāls runā krievu valodā. Uzņemšana un informācijas sniegšana notiek krievu valodā.

Juridisko pārstāvniecību sniedz nevalstiskas organizācijas. Dažādas NVO ir nodrošinājušas arī vasaras nometni bērniem un arodapmācību. Šķiet, ka ciešākā sadarbība ir ar *PAH (Polska Akcja Humanitarna)*.

Centrā visilgāk mītošais iemītnieks tajā ir bijis četrus gadus.

Centrā nav aizbildņu. Tas ir atvērta tipa centrs. Iemītnieki var nākt un iet, kad vēlas.

Centru regulāri apmeklē psihologs. Tur atrodas medicīnas centrs, kurā atbilstoši standarta darba laika grafikam strādā ārsts un medicīnas māsa. Pēc darba laika beigām ārkārtas gadījumos iemītniekiem palīdzība tiek sniegta vietējos veselības centros un slimnīcās. Viņi var izvēlēties saņemt veselības aprūpi ārpus centra. Zobārstniecības un speciālistu pakalpojumi tiek sniegti ārpus centra. Iemītnieki nemaksā ne par medicīnisko aprūpi, ne par medikamentiem.

Dienas laikā tiek piedāvātas aktivitātes. Tās ietver šūšanas kursus un poļu valodas kursus. Iepriekš bija frizieru meistarības un manikīra kursi, kā arī arodapmācība, kas bija vairāk piemērota vīriešu dzimuma iemītniekiem (celtniecības, smago automašīnu vadīšanas kursi). Taču daudzas no šīm aktivitātēm nebija labi apmeklētas, īpaši no vīriešu puses.

Aizturēšanas centrā ir mošeja.

Iemītniekiem nav tiesību strādāt, ja vien to pieteikumu izskatīšanai nav vajadzīgs vairāk nekā gads. Saskaņā ar Uzņemšanas nosacījumu direktīvu patvēruma meklētājiem patiesi vienu gadu nav pieejas darba tirgum.

Katram iemītniekam tiek piešķirts ikmēneša pabalsts PLN 70 apmērā. Turklāt katrs pirmsskolas un skolas vecuma bērns saņem dienas uzturnaudu PLN 9 apmērā. Vecākiem pašiem ir jāgatavo maltītes bērniem no vietējos veikalos nopērkamās pārtikas. Pieaugušajiem pienākas maltītes ēdnīcā trīs reizes dienā. Bieži vien bērnu dienas uzturnauda faktiski kalpo kā ģimenes „alga". Braukšanas izmaksas ārstu apmeklēšanai un citiem nepieciešamiem braucieniem tiek atmaksātas. Bērniem ir bezmaksas autobusi uz skolu. Viņu skolas grāmatas un skolas formas tērps tiek piešķirts bez maksas.

Dzīvošanas apstākļi ir vienkārši, bet nav pārapdzīvotības. Ģimenes tiek izmitinātas istabās pa 4, 6 vai 8 personām. Ģimenes nekad netiek izmitinātas kopā ar personām, kas nav ģimenes locekļi. Pašlaik dažas ģimenes dzīvo pielāgotā guļamtelpā, taču katrai ģimenei tiek nodrošināta nošķirtība un intimitāte. Ir plaša pieeja kopīgai virtuvei un labierīcībām. Tās ir nesen atjaunotas (2005. gadā) un labā stāvoklī. Tīrība koplietošanas telpās patiesībā ir saistīta ar iemītnieku vēlmi uzturēt telpas tīras. Vienā no dzīvojamajiem blokiem bija īpaši tīras koplietošanas telpas. Otrs bloks bija daudz netīrāks.

Ēdnīcā piedāvātās maltītes ir sabalansētas, ņemot vērā uzturvērtību. Tiek ņemti vērā iemītnieku vairākuma – musulmaņu – reliģiskie apsvērumi attiecībā uz ēdienu un tiek piedāvāti arī veģetāri ēdieni.

Bērniem ir pēcskolas nodarbības, labi iekārtots spēļu laukums, kā arī NVO brīvprātīgo organizēta vasaras nometne.

Vairumam iemītnieku ir mobilie tālruņi (stacionārais tālruņa automāts netiek lietots gandrīz nemaz). Tehnisku iemeslu dēļ (diezgan izolēta vieta) centrā nav pieejas internetam.

Referenta vispārējie novērojumi

Ņemot vērā to, ka Polijai kā jaunai dalībvalstij bija jāsaskaras ar lieliem pārbaudījumiem, kā arī Dublinas II regulas nosacījumu radīto pieaugošo spiedienu, delegācija bija patīkami pārsteigta – apstākļi centros kopumā bija labi, un iespaidu atstāja arī visas uzturēšanās laikā jūtamā labā atmosfēra. Kā ļoti pozitīvs aspekts minams tas, ka, kā varēja novērot, patvēruma meklētāji netika turēti apcietinājumā un slēgta tipa centros nebija izolētu nepilngadīgo. Tāpēc aicinām valdību turpināt īstenot šādu praksi.

Ieteikumi

Lai gan centri kopumā bija labā stāvoklī, tomēr ir iespējas veikt uzlabojumus. Tāpēc ļoti iesakām:

1. Veikt aprīkojuma renovāciju un sanitāro standartu uzlabošanu

- Vecos centros, kuri pilnībā neatbilst vajadzīgajiem aprīkojuma un sanitārajiem standartiem, pēc iespējas ātrāk ir veicama renovācija. Varas iestādēm ir jāatrod risinājums attiecībā uz Lešnovolā ievietoto cilvēku īstermiņa izmitināšanu citur renovācijas laikā.

2. Ievietošanu aizturēšanas centros piemērot kā pēdējo līdzekli

- Būtu jāizvairās no bērnu ievietošanas aizturēšanas centros, pat ja tos pavada pieaugušie. Visos gadījumos, kad bērniem ir jābūt kopā ar vecākiem, vecākiem būtu jāpiemēro cita procedūra. Bērnu labklājība un izglītība ir pats svarīgākais.
- Tā vietā, lai ģimenes turētu aizturēšanas centros, būtu jāizvērtē citi risinājumi.
- Grūtnieču ievietošana aizturēšanas centros būtu aizliedzama!
- Attiecībā uz izolatoru lielo skaitu – ievietošana izolatoros būtu pieļaujama tikai kā ārkārtas pasākums gadījumos, ja persona kļūst agresīva. Ievietošana izolatoros būtu jāveic tikai tajos gadījumos, kad nav citas iespējas!

3. Veikt noteikumu piemērošanu attiecībā uz neaizsargātajiem cilvēkiem un aizturēto regulāru medicīnisko aprūpi

- Nodrošināt, ka noteikumi attiecībā uz neaizsargātajiem cilvēkiem tiek piemēroti praksē.
- Aizturētajiem nodrošināt regulāru vai pastāvīgu medicīnisko, psiholoģisko un psihiatrisko aprūpi.

4. Nodrošināt bezmaksas juridiskās palīdzības pieejamību

- Ir jāveicina juristu un bezmaksas juridiskās palīdzības pieejamība. Aicinām valdību pieņemt likumu par juridiskās pārstāvniecības piešķiršanu.

Visbeidzot aicinām Poliju pēc iespējas ātrāk ieviest „papildu aizsardzības" statusu saskaņā ar Direktīvu 2005/85/EK, lai izbeigtu „pieļaujamas uzturēšanās" statusa juridisko vakuumu.

ANNEX 1

ЕВРОПЕЙСКИ ПАРЛАМЕНТ PARLAMENTO EUROPEO EVROPSKÝ PARLAMENT EUROPA-PARLAMENTET
EUROPÄISCHES PARLAMENT EUROOPA PARLAMENT ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ EUROPEAN PARLIAMENT
PARLEMENT EUROPÉEN PARLAIMINT NA hEORPA PARLAMENTO EUROPEO EIROPAS PARLAMENTS
EUROPOS PARLAMENTAS EURÓPAI PARLAMENT IL-PARLAMENT EWROPEW EUROPEES PARLEMENT
PARLAMENT EUROPEJSKI PARLAMENTO EUROPEU PARLAMENTUL EUROPEAN
EURÓPSKY PARLAMENT EVROPSKI PARLAMENT EUROOPAN PARLAMENTTI EUROPAPARLAMENTET

European Parliament
Committee on civil liberties, justice and home affairs
Delegation to Poland
1-3 April 2008

LIST OF PARTICIPANTS 11

Version 31.03.2008

MEMBERS OF THE EUROPEAN PARLIAMENT

Patrick GAUBERT (Head of delegation)
Wolfgang KREISSL-DÖRFLER (Rapporteur)

Martine ROURE
Bill NEWTON DUNN
Simon BUSUTTIL
Agustín DÍAZ DE MERA GARCÍA CONSUEGRA
Bárbara DÜHRKOP DÜHRKOP
Jean LAMBERT

Urszula GACEK (hors quota)
Genowefa GRABOWSKA (hors quota)

ASSISTANTS TO MEMBERS

Ouarda BENSOUAG (assistant to Patrick Gaubert)
Pauline CHAIGNE (assistant to Martine Roure)
Nadia EL BENNICH (assistant to Bill Newton Dunn)
Rachel SHEPPARD (assistant to Jean Lambert)

STAFF OF THE POLITICAL GROUPS

Joelle FISS (ALDE)
Annie LEMARCHAL (PES)
Christine SIDENIUS (Greens)
Michael SPEISER (EPP-ED)
Chiara TAMBURINI (GUE)

STAFF OF THE SECRETARIAT OF THE COMMITTEE ON CIVIL LIBERTIES, JUSTICE AND HOME AFFAIRS

Ana DUMITRACHE (Administrator)
Inke KALB (Administrator)

STAFF OF THE EP OFFICE IN WARSAW

Jacek SAFUTA (Head of Unit)

STAFF OF THE PRESS ROOM UNIT

Baptiste CHATAIN

INTERPRETERS

G. WOJCIK (FR)
P. PIGNOT (FR)
A. MANGELS (DE)
L. MAYER (DE)
A. GILLIES (EN)
K. SMART (EN)
D.NUNEZ GARZON (ES)
J. FERRER DEGLMANN (ES)
A. GRZADKOWSKI (PL)
M. ALBIN (PL)

For further information on the matters related to the visit to the centres for immigrants and asylum seekers, please contact

Ana DUMITRACHE
Administrator
European Parliament
Committee on Civil Liberties, Justice and Home Affairs
Tel: 0032 (0)2/28 41416
Fax: 00 32 (0)2/28 44941
E-mail ana.dumitrache@europarl.europa.eu

For further information on the matters related to the visit to Frontex, please contact

Inke KALB
Administrator
European Parliament
Committee on Civil Liberties, Justice and Home Affairs
Tel: 0032 (0)2/28 43090
Fax: 00 32 (0)2/28 44941
E-mail inke.kalb@europarl.europa.eu

ANNEX 2

ЕВРОПЕЙСКИ ПАРЛАМЕНТ PARLAMENTO EUROPEO EVROPSKÝ PARLAMENT EUROPA-PARLAMENTET
EUROPÄISCHES PARLAMENT EUROOPA PARLAMENT ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ EUROPEAN PARLIAMENT
PARLEMENT EUROPÉEN PARLAIMINT NA hEORPA PARLAMENTO EUROPEO EIROPAS PARLAMENTS
EUROPOS PARLAMENTAS EURÓPAI PARLAMENT IL-PARLAMENT EWROPEW EUROPEES PARLEMENT
PARLAMENT EUROPEJSKI PARLAMENTO EUROPEU PARLAMENTUL EUROPEAN
EURÓPSKY PARLAMENT EVROPSKI PARLAMENT EUROOPAN PARLAMENTTI EUROPAPARLAMENTET

European Parliament
Committee on civil liberties, justice and home affairs
Delegation to Poland
1-3 April 2008

Draft programme

Version of 01.04.2008

Tuesday, 1st April 2008

09:55 – 11:55	flight to Warsaw (SN5155 BRU WAW I)
11:55 – 13:00	transfer by bus to the hotel (Le Royal Meridien Bristol Hotel[1]) and registration
13:00 – 13:15	transfer by bus to the EP Office Warsaw
13:00 – 15:00	**working lunch** with UNHCR, IOM, NGOs
15:00 – 15:15	transfer by bus to the Ministry of Interior and Administration [2]
15:15 – 16:30	**introductory meeting, aiming at presenting the main lines of the Polish asylum policy** Presentations from: • Mr Rafał Rogala, Head of the Office for Foreigners • Ms Monika Prus, Director of the Migration Policy Department in the Ministry of Interior and Administration • Mr Marek Szonert, Direcor of the Office for International Cooperation at the Office for Foreigners • representatives of the Border Guards (names to be confirmed)
16:30 – 17:30	travel by bus to the **Garded centre for aliens Lesznowola**[3]

[1] Krakowskie Przedmiescie 42/44, Warsaw 00-325, Poland , Phone: (48)(22) 551 1000
[2] Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji, ul. Stefana Batorego 5, 02-591 Warszawa
[3] ul. Wojska Polskiego 143, 05-600 Grójec

This centre was built in the 90's and is managed by the Police. In future, the centre will be managed by the Border Guards. A representative of the Office for Foreigners and the Ministry of Interior and Administration will accompany the EP delegation

17:30 – 19:15 visit of the centre, discussion with the authorities

19:15 - 20:15 travel back to Warsaw

20.30 - 22.00 for those interested: **informal dinner with the liaison officer to Frontex of the UNHCR**

Wednesday, 2nd April 2008

09:00 – 11:00 travel by bus (with police escort) to the **Guarded Centre for Foreigners in Biała Podlaska**

This centre is one of the four centers recently built in Poland; it is managed by the Border Guards. A representative of the Border Guards and the Ministry of Interior and Administration will accompany the EP delegation and will provide for an overall presentation of the Border Guards activity in this matter.

11:00 – 14:00 visit of the centre, discussion with the authorities and the staff;
meeting with directors and experts from the Border Guards HQs

14:00 – 15:30 lunch

15:30 – 17:30 return to Warsaw

17:30 – 18:30 **meeting with Mr. Piotr STACHAŃCZYK, Undersecretary of State in the Ministry of the Interior and Administration, in charge with migration and asylum issues**

18:45 – 20:00 dinner

Thursday, 3rd April 2008

09:00 – 12:00	visit of **Frontex** [1] • welcome and general presentation by the Executive Director • presentations by different Heads of Unit • questions and answers
12:00 – 12:15	transfer by bus to the EP Office
12:15 – 13:15	**press conference** at the EP Office
13:15 – 13:30	transfer by bus to **Frontex**
13:30 – 15:00	lunch hosted by **Frontex**
15:00 – 15:15	transfer by bus to the hotel

Free return (Proposal: 19.45 – 21.50 return to Brussels (SN5160 WAW I BRU)

[1] Frontex, Rondo ONZ 1, 00-124 Warsaw, Poland, tel. (48 22) 544 95 00, fax. (48 22) 544 95 01

ANNEX 3

List of organisations and NGOs present on 1st April 2008 at the meeting with the LIBE delegation

UNHCR Poland
IOM International Organization for Migration
Helsinki Foundation for Human Rights in Poland Program Pomocy Prawnej dla Uchodzcow i Migrantow Legal Assistance to Refugees and Migrants
Polish Humanitarian Organization
Caritas Poland
The Halina Niec Legal Aid Center
Stowarzyszenie Interwencji Prawnej (Association for Legal Intervention)
Legal Clinic at the Warsaw University
The Rule of Law Foundation
Center for Migration Research: CMR
The Warsaw School of Social Psychology (SWPS)
La Strada Poland
Amnesty International - the Polish section.